

John Steinbeck

Tatlı Perşembe

Türkçesi: Dost Körpe

Roman

GİRİŞ

Mack bir gece Yoksul Palas'taki yatağında sırtüstü yatarken "O Sardalye Sokağı kitabı beni hiç tatmin etmedi," dedi. "Ben olsam farklı yazardım."

Bir süre sonra dönüp çenesini eline yasladı ve "Ben eleştirmen gözüyle bakıyorum altı üstü," dedi. "Ama o kitabı yazan adama rastlarsam iki çift lafım olacak."

1. Whitey "Ne gibi?" dedi.

"Eh, şunun gibi," dedi Mack. "Diyelim ki birinci bölüm, ikinci bölüm, üçüncü bölüm var. İyi de ben her bölümün başında özet olsun isterim. Diyelim ki geri dönmek istiyorum ve beşinci bölümü hatırlamıyorum. Özet olsa, geri dönmek istediğim bölümün o olduğunu anlarım."

1. Whitey "Devam et," dedi.

"Kitaplarda bol konuşma olmasını severim ve konuşan kişinin dış görünüşünün anlatılmasından hazzetmem. Dış görünüşünü konuşma tarzından çıkarmak isterim. Ve bir şey daha... onun sözlerinden yola çıkarak düşüncelerini anlamak hoşuma gider. Biraz tasviri de severim," diye devam etti. "Bir şeyin rengini, kokusunu ve bazen de görünüşünü, nasıl hisler uyandırdığını bilmek isterim... ama fazla abartılmayacak."

2. Whitey "Eleştirmen olduğun kesin," dedi. "Mack, bu yönünü hiç bilmiyordum. Hepsi bu kadar mı peki?"

"Hayır," dedi Mack. "Bazı kitapların biraz saçma olmasını da isterim. Adam kitap yazıyor sonuçta, bırak da biraz saçmalasın. Mesela

güzel sözcükler uydursun veya kısa bir şarkı sözü yazsın. Bunlar hoş şeyler. Ama ayrı bir bölümde yer alsalar da okumak zorunda olmasam keşke. Öyküye saçmalık karışmasını istemem. Yani kitabı yazan kişi saçmalamak istiyorsa, bunu en başta yapmalı. Böylece istersem o kısmı atlayabilirim veya öykünün sonunu öğrendikten sonra başa dönüp okuyabilirim."

Eddie "Mack, Sardalye Sokağı'nı yazan adam gelirse bütün bunları mı söyleyeceksin?" diye sordu.

2. Whitey "Mack herkese her şeyi söyleyebilir yahu," dedi. "Mack bir hayalete, bir eve nasıl musallat olacağını bile söyleyebilir."

"Söyleyebilirim tabii; öyle masalara vurmalar, zincirler filan da istemem. Evlere musallat olan hayaletler yıllardır kendilerini geliştirmediler. Haklısın Whitey, kesinlikle söyleyebilirim!" Sırtüstü yatıp, yatağının sayvanına baktı.

"Gözümde canlandırabiliyorum," dedi Mack.

Eddie "Hayaletleri mi?" diye sordu.

"Yok canım," dedi Mack, "bölümleri..."

1.

ARADA OLUP BİTENLER

Savaş Monterey ve Sardalye Sokağı'na gelince herkes az ya da çok, şu ya da bu şekilde savaştı. Husumet sona erdiğinde herkes yaralıydı.

Konserve fabrikalarının sahipleri de, balık avı sınırlamasını kaldırarak ve bütün balıkları avlayarak savaştılar. Bunu vatan-severlik sebebiyle yapmaları, balıkları geri getirmedi. *Alice'*teki* istirdiyeler gibi, "Hepsini yemişlerdi." Sebep Batı'nın ormansız kalmasına ve şu an California topraklarından suyun, yağmurun geri doldurabileceğinden daha hızlı dışarı pompalanmasına yol açan o soylu dürtüydü. Çölleşme gerçekleşince insanlar üzülecek, tıpkı bütün California sardalyeleri yakalanıp konserve yapıldığında ve yendiğinde Sardalye Sokağı sakinlerinin üzüldüğü gibi. Oluklu demir sactan yapılma, inci grisi konserve fabrikaları sessizdi ve onlara yaşam katan tek şey, volta atan bekçiydi. Bir zamanlar kamyonların gürlediği sokak sessiz ve boştu.

Evet, savaş herkesi etkiledi. Doc askere alındı. Western Biyoloji Laboratuvarları'nı Yaşlı Jingleballicks adlı bir arkadaşına emanet edip, zührevi hastalıklar bölümünde teknik çavuş olarak hizmet verdi.

Doc buna felsefi yaklaştı. Boş zamanlarında devletin sınırsız miktarda alkolünü tüketip birçok arkadaş edindi ve terfi edilmeye ısrarla direndi. Savaş bitince, minnet duyan devlet bazı stok

* Lewis Carroll'ın *Aynanın İçinden* (1871) adlı kitabı.

problemlerini halletmesi için onu çalıştırmayı sürdürdü. Doc bu iş için biçilmiş kaftandı, çünkü problemlerin çoğunun sebebi kendisiydi. Doc zaferden iki yıl sonra terhis edildi.

Western Biyoloji'ye geri dönünce, laboratuvarın nemden şişmiş kapısını güçlükle açtı. Yaşlı Jingleballicks oraya yıllardır gelmiyordu. Her şey toz ve küf içindeydi. Lavaboda kirli tencereler ve tavalar vardı. Aletler paslanmıştı. Canlı hayvan kafesleri boştu.

Eski koltuğuna oturan Doc'ın üstüne ağırlık çöktü. Yaşlı Jingleballicks'e usulca, keyifle, ağız dolusu küfür ettikten sonra kendiliğinden kalkıp boş sokağın karşı tarafına, Lee Chong'ın bakkalına, bira almaya gitti. Lee Chong'ın gitmiş olduğunu ancak tezgâhın arkasında duran şık Meksikalı adamı görünce anımsadı.

"Bira," dedi Doc. "İki litre."

"Geliyor," dedi Patron.

"Mack buralarda mı?"

"Tabii. Buralardadır."

"Söyle ona, görüşmek istiyorum."

"Kim diyeyim?"

"Doc geri döndü de."

"Tamam Doc," dedi bakkalın sahibi. "Bu tür bira iyi mi?"

"Bira olsun da hangi türden olursa olsun, iyidir," dedi Doc.

Doc ile Mack gecenin köründe laboratuvarında oturdular. Mack görüşmedikleri yıllarda olanları anlatırken, artık kesme-yen biranın yerini bir litre Old Tennis Shoes* aldı.

Her yer değişmişti. İnsanlar ya gitmiş ya da değişmişlerdi, ki değişmek gitmek gibiydi neredeyse. İsimlerden, sağların isimlerinden bile hüznü bahsettiler. Gay ölmüştü, Londra'da uçak-savar şarapneli isabet etmişti. Bombardımanlarda gökyüzüne bakmadan duramazdı. Karısı onun sigortasından gelen para sayesinde tekrar evlenmekte zorlanmamıştı, ama Yoksul Palas'takiler Gay'in yatağına el sürmemişlerdi... O yatak Gay'in küçük mabedi olmuştu. Gay'in yatağına oturmak yasaktı.

* Old Tennessee marka viski.